

V Bruseli 2. 5. 2017
SWD(2017) 156 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

**Usmernenie o štátnej pomoci v oblasti finančných nástrojov EŠIF
v programovom období 2014 – 2020**

VYHLÁSENIE O ODMIETNUTÍ ZODPOVEDNOSTI

Tento pracovný dokument vypracovali útvary Komisie. Na základe uplatniteľného práva EÚ sa ním poskytujú kolegom a subjektom zapojeným do monitorovania, kontroly alebo vykonávania európskych štrukturálnych a investičných fondov technické usmernenia týkajúce sa výkladu a uplatňovania pravidiel EÚ v tejto oblasti. Cieľom tohto dokumentu je poskytnúť vysvetlenie a výklad útvarov Komisie k uvedeným pravidlám v záujme uľahčenia vykonávania programov a podpory osvedčených postupov. Toto usmernenie nemá vplyv na výklad Súdneho dvora a Všeobecného súdu ani na rozhodnutia Komisie.

Obsah

1. SÚVISLOSTI	4
2. ŠTÁTNA POMOC NA RÔZNYCH ÚROVNIACH FINANČNÝCH NÁSTROJOV	4
3. PRÍTOMNOSŤ ŠTÁTNEJ POMOCI V OBLASTI FINANČNÝCH NÁSTROJOV	5
3.1. „Štátne zdroje“ a „pripísateľnosť“	6
3.1.1. <i>Európske štrukturálne a investičné fondy (ďalej len „EŠIF“)</i>	6
3.1.2. <i>Iné finančné prostriedky EÚ a EŠIF, ktoré priamo alebo nepriamo riadi Únia</i>	7
3.1.3. <i>Príspevok EŠIF do fondov EÚ, ktoré priamo alebo nepriamo riadi Únia</i>	8
3.1.4. <i>Vlastné zdroje skupiny EIB</i>	8
3.1.5. <i>Vlastné zdroje skupiny EIB pokryté zárukou EFSI (Európsky fond pre strategické investície)</i>	9
3.1.6. <i>Prehľad požadovaného posúdenia štátnej pomoci z hľadiska kritéria „štátnych zdrojov“ podľa typu zdrojov</i>	10
3.2. „Podniky“ zapojené do finančných nástrojov	11
3.3. Výhoda	11
3.4. Narušenie hospodárskej súťaže a vplyv na obchod medzi členskými štátmi/pomoc de minimis	13
4. VÝNIMKY Z NOTIFIKAČNEJ POVINNOSTI	15
5. ŠTANDARDNÉ NÁSTROJE	16
6. PRÍPADY, V KTORÝCH SA VYŽADUJE NOTIFIKÁCIA ŠTÁTNEJ POMOCI	17

1. SÚVISLOSTI

Súlady s pravidlami štátnej pomoci je mimoriadne dôležitý pre zachovanie fungujúceho vnútorného trhu. Práve uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci podporuje hospodársku efektívnosť a bráni tomu, aby verejná podpora neprímerane narúšala hospodársku súťaž, čo by bolo v neprospech Únie ako celku. Štátna pomoc je dôležitým nástrojom na vytváranie a udržiavanie rovnakých podmienok pre všetky podniky. Je preto potrebné, aby členské štáty zabezpečili súlad s pravidlami štátnej pomoci, keď poskytujú pomoc prostredníctvom finančných nástrojov (spolu)financovaných z európskych štrukturálnych a investičných fondov.

Význam pravidiel štátnej pomoci pre finančné nástroje sa pripomína vo viacerých ustanoveniach hlavy IV nariadenia o spoločných ustanoveniach (ďalej len „NSU“)¹, najmä v článkoch 6, 37, 38, 42 a 44. Otázkam štátnej pomoci treba venovať osobitnú pozornosť z týchto dôvodov:

- Právny rámec štátnej pomoci sa v rokoch 2013/2014 výrazne zmenil a poskytuje ďalšie možnosti na zabezpečenie zlučiteľnosti štátnej pomoci.
- Štátna pomoc môže existovať na rôznych úrovniach finančných nástrojov vrátane na úrovni správcov fondov a na úrovni spoluinvestorov. Nie všetky príslušné zainteresované strany musia vedieť o potenciálnej štátnej pomoci na rôznych úrovniach a o tom, že musia zabezpečiť súlad s pravidlami štátnej pomoci na všetkých úrovniach.
- S pravidlami štátnej pomoci často nie sú veľmi oboznámení najmä správcovia fondov a investori (finančné inštitúcie, komerčné banky).
- NSU poskytuje možnosť používať finančné nástroje pri všetkých tematických cieľoch. V určitých oblastiach Komisia ponúka takzvané štandardné finančné nástroje, v prípade ktorých sa už overil súlad s pravidlami štátnej pomoci.

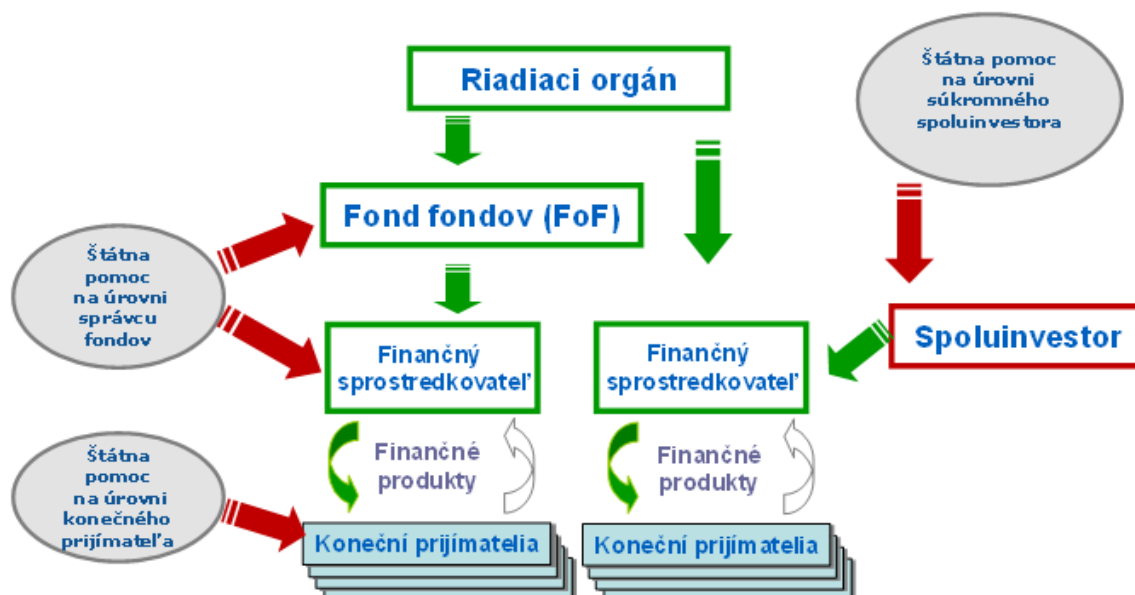
Účelom tohto pracovného dokumentu útvarov Komisie je uľahčiť uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci v oblasti finančných nástrojov a poukázať na rôzne možnosti dosiahnutia súladu s pravidlami štátnej pomoci.

2. ŠTÁTNA POMOC NA RÔZNYCH ÚROVNIACH FINANČNÝCH NÁSTROJOV

Finančné nástroje často zahŕňajú viacúrovňové štruktúry, ktorých cieľom je vytvoriť stimuly pre hospodárske subjekty (**investorov**) na poskytovanie finančných prostriedkov **konečným prijímateľom**. Môže ísť o štátnu pomoc investorom a/alebo konečným prijímateľom, ktorá musí byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci. Finančné nástroje okrem toho môžu zahŕňať jeden alebo viacero **orgánov, ktoré vykonávajú finančný nástroj** (napr. finančných sprostredkovateľov). Tieto môžu byť tiež prijímateľmi štátnej pomoci, na ktorých sa vzťahujú pravidlá štátnej pomoci.

V závislosti od návrhu finančného nástroja môže finančná podpora predstavovať štátnu pomoc podnikom na všetkých troch spomínaných úrovniach, aj keď úmyslom orgánu členského štátu (*inter alia* riadiaceho orgánu podľa NSU) je poskytnúť výhody iba konečným prijímateľom. Musí sa zabezpečiť súlad s pravidlami štátnej pomoci na všetkých úrovniach, ktoré sú zapojené do vykonávania.

¹ Nariadenie (EÚ) č. 1303/2013, Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320.

Pokiaľ ide o prítomnosť štátnej pomoci, v oznámení Komisie o pojme štátna pomoc² sa poskytuje podrobné usmernenie, ktoré sa týka aj finančných nástrojov. Obsahuje tiež ďalšie všeobecné vysvetlenia a príklady.

3. PRÍTOMNOSŤ ŠTÁTNEJ POMOCI V OBLASTI FINANČNÝCH NÁSTROJOV

V článku 107 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“) sa v zásade zakazuje každá pomoc poskytovaná členským štátom alebo akoukoľvek formou zo štátnych prostriedkov, ktorá narúša hospodársku súťaž alebo hrozí narušením hospodárskej súťaže tým, že zvyhodňuje určitých podnikateľov alebo výrobu určitých druhov tovaru, pokiaľ ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi³.

Na základe článku 107 ods. 1 ZFEÚ prítomnosť štátnej pomoci zahŕňa nasledujúce požiadavky⁴:

- Podpora pochádza zo „štátnych zdrojov“ a je „pripísateľná“ štátu.
- Prijímateľom je „podnik“.
- Podpora „zvyhodní“ podnik, to znamená, že mu poskytne „výhodu“.
- Podpora teda „narúša hospodársku súťaž“ a „ovplyvňuje obchod medzi členskými štátmi“.

² Oznámenie Komisie o pojme štátna pomoc uvedenom v článku 107 ods. 1 ZFEÚ, Ú. v. EÚ C 262, 19.7. 2016, s. 1, pozri najmä odsek 60.

³ Na Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka (EPFRV) a Európsky námorný a rybársky fond (ENRF) sa vzťahujú osobitné pravidlá štátnej pomoci [pozri článok 8 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 508/2014, Ú. v. EÚ L 149, 25.5.2014, s. 1 (nariadenie o ENRF) a článok 81 ods. 2 nariadenia (EÚ) č. 1305/2013, Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 487 (nariadenie o EPFRV)].

⁴ V článku 107 ods. 1 ZFEÚ sa nachádzajú doplňujúce požiadavky, napríklad „selektívnosť“ podporného opatrenia. Finančné nástroje, ktoré získavajú podporu z európskych štrukturálnych a investičných fondov zvyčajne spĺňajú ďalšie kritériá článku 107 ods. 1 ZFEÚ, a preto sa im toto usmernenie nevenuje.

Kritériá prítomnosti štátnej pomoci podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ sú kumulatívne. Znamená to, že podpora predstavuje štátnu pomoc iba v prípade splnenia všetkých kritérií. Ak teda nie je splnené niektoré z kritérií, podpora z verejných zdrojov nepredstavuje štátnu podporu. Je potrebné to preveriť na všetkých troch úrovniach, ktoré sú tu uvedené. Viac podrobností k uvedeným kritériám prítomnosti štátnej pomoci sa nachádza v ďalších častiach usmernenia.

3.1. „Štátne zdroje“ a „pripísateľnosť“⁵

Podpora, ktorá sa poskytne priamo alebo nepriamo zo štátnych zdrojov, a pripísateľnosť takejto podpory štátu predstavujú podmienky prítomnosti štátnej pomoci v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Často sa pri posudzovaní opatrenia podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ skúmajú spoločne, pretože obe sa týkajú štátneho pôvodu predmetnej pomoci.

Vnútroštátne verejné zdroje členských štátov EÚ sú štátne zdroje v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Zdroje pochádzajúce z rozpočtu Únie sa tiež považujú za „štátne zdroje“ (teda pripísateľné štátu), ak vnútroštátne orgány rozhodujú o použití týchto zdrojov.

Naopak, ak zdroje Únie riadi priamo alebo nepriamo Únia (alebo medzinárodné inštitúcie) a vnútroštátne orgány nerozhodujú o ich použití, nepredstavujú štátne zdroje a nie sú pripísateľné štátu.

3.1.1. Európske štrukturálne a investičné fondy (ďalej len „EŠIF“)⁶

Prevažná väčšina prostriedkov z EŠIF, ktoré sa týkajú politiky súdržnosti, sa využíva v rámci zdieľaného hospodárenia.⁷ V rámci zdieľaného hospodárenia o použití finančných prostriedkov obvykle⁸ rozhodujú členské štáty a môžu rozhodnúť aj o tom, kto dostane podporu. Z dôvodu tejto možnosti rozhodovať sa EŠIF a vnútroštátne verejné (spolu)financovanie považujú za „štátne zdroje“, ktoré sú pripísateľné štátu podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Je to tak dokonca aj v prípade, keď vnútroštátne orgány poveria na základe zmluvnej dohody vykonávaním finančných nástrojov skupinu EIB alebo iný subjekt.

Preto ak sa EŠIF a vnútroštátne verejné (spolu)financovanie používajú v režime zdieľaného hospodárenia a ak prispievajúce členské štáty rozhodujú o použití týchto prostriedkov, predstavujú „štátne zdroje“, ktoré sú pripísateľné štátu na účely pravidiel štátnej pomoci. Tiež to znamená, že finančné nástroje, ktoré spravuje riadiaci orgán, alebo za ne zodpovedá [článok 38 ods. 1 písm. b) NSU], podliehajú pravidlám štátnej pomoci.

Príklad:

Riadiaci orgán využíva zdroje EFRR⁹ na založenie fondu na podporu začínajúcich MSP. Na zdroje EFRR sa vzťahuje zdieľané hospodárenie.

Zdroje EFRR v rámci zdieľaného hospodárenia sa považujú za „štátne zdroje“. Ak sú

⁵ Ďalšie usmernenie o štátnom pôvode nájdete v oddiele 3 oznámenia Komisie o pojme štátna pomoc.

⁶ Európske štrukturálne a investičné fondy, pozri článok 1 ods. 1 NSU.

⁷ Článok 59 nariadenia (EÚ, EURATOM) č. 966/2012, Ú. v. EÚ L 298, 26.10.2012, s. 1 (ďalej len „nariadenie o rozpočtových pravidlách“).

⁸ Výnimky sa uvádzajú v bode 3.1.3 nižšie.

⁹ Nariadenie (EÚ) č. 1301/2013, Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 289.

splnené všetky ostatné prvky pojmu štátna pomoc podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ, operácia musí byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci. Súlad sa musí overiť na úrovni správy fondu, na úrovni investorov a na úrovni konečných prijímateľov.

V prípade finančných nástrojov vykonávaných v rámci nariadenia (EÚ) 1305/2013 (EPFRV) platia pre **primárne poľnohospodárske činnosti** v oblasti štátnej pomoci špecifické pravidlá. Podľa článku 81 ods. 2 nariadenia o EPFRV sú primárne poľnohospodárske činnosti (výrobky prílohy I) v súlade s článkom 42 ZFEÚ vyňaté z pravidiel štátnej pomoci. Na druhej strane činnosti, na ktoré sa uvedená príloha nevzťahuje a ktoré sú podporované finančnými nástrojmi financovanými z EPFRV, musia spĺňať všeobecné pravidlá štátnej pomoci.

Ak nie je stanovené inak, v prípade poľnohospodárskych činností podporovaných finančnými nástrojmi nefinancovanými z EPFRV platia pravidlá štátnej pomoci.

V prípade **rybolovu a akvakultúry** vyňatie určitého financovania z Európskeho námorného a rybárskeho fondu (ďalej len „ENRF“) týkajúceho sa rybárstva z uplatňovania pravidiel štátnej pomoci vychádza z článku 42 ZFEÚ a článku 8 nariadenia o ENRF. Podľa článku 8 nariadenia o ENRF sa platby členských štátov, ktoré sú súčasťou spolufinancovania v rámci ENRF v súlade s nariadením (EÚ) č. 508/2014 o ENRF, v zásade nepovažujú za štátnu pomoc.

3.1.2. Iné finančné prostriedky EÚ a EŠIF, ktoré priamo alebo nepriamo riadi Únia¹⁰

Pokiaľ ide o financovanie Únie, ktoré vykonáva poverený subjekt vrátane skupiny EIB (EIB aj EIF) v rámci mandátu udeleného Európskou komisiou (alebo inou inštitúciou EÚ alebo iným subjektom EÚ) prostredníctvom priameho alebo nepriameho hospodárenia, a kde preto vnútroštátne orgány nerozhodujú o použití prostriedkov, takéto finančné prostriedky Únie sa nepovažujú za štátne zdroje. Nie sú pripísateľné štátu, a teda nepredstavujú štátnu pomoc.

Je však potrebné poznamenať, že v nariadení o rozpočtových pravidlách (EÚ, EURATOM) č. 966/2012 sa stanovuje, že finančné nástroje Únie musia spĺňať „nenarúšanie hospodárskej súťaže na vnútornom trhu a súlad s pravidlami štátnej pomoci“¹¹. Právny rámec, ktorým sa riadia finančné nástroje Únie vrátane dohôd s poverenými orgánmi, navrhla Komisia s cieľom zabezpečiť súlad s predpismi týkajúcimi sa štátnej pomoci. Rôzne finančné nástroje sa musia navrhnúť tak, aby boli v súlade s pravidlami štátnej pomoci.

Príklad:

Na žiadosť Komisie EIB zriadi fond so zdrojmi z programu Horizont 2020¹². Prostriedky z programu Horizont 2020 sú zdrojmi Únie a EIB bude spravovať tento fond na spôsob tzv. nepriameho hospodárenia.

¹⁰ V článku 4 ods. 7 NSU sa uvádzajú fondy Únie, na ktoré sa nevzťahuje spoločné riadenie (zdieľané hospodárenie) s členskými štátmi.

¹¹ Článok 140 ods. 2 písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách.

¹² Horizont 2020 vychádza z nariadenia (EÚ) č. 1291/2013, Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 104 („nariadenie o programe Horizont 2020“).

Zdroje programu Horizont 2020 nepredstavujú „štátne zdroje“. Fond financovaný výhradne z týchto zdrojov sa preto nepovažuje za štátnu pomoc. V nariadení o rozpočtových pravidlách (a v odôvodnení 42 nariadenia o programe Horizont 2020) sa však stanovuje, že sa musí zabezpečiť súlad s pravidlami štátnej pomoci. Pravidlá, ktoré stanovila Komisia, pokiaľ ide o zriadenie fondu a jeho vykonávanie, musia byť preto v súlade s pravidlami štátnej pomoci.

Pri programe Horizont 2020 Komisia navrhla nariadenie a vykonávacie predpisy, najmä dohodu o delegovaní a súbory podmienok tak, aby sa dosiahol súlad s pravidlami štátnej pomoci. Tiež sa overuje súlad návrhov na zriadenie fondu v rámci programu Horizont 2020 s pravidlami programu Horizont 2020.

Ak je fond zriadený zo zdrojov programu Horizont 2020 financovaný aj z iných verejných zdrojov (z vnútroštátnych verejných financií alebo zo zdrojov EŠIF), táto časť financovania sa môže považovať za „štátne zdroje“, ktoré sú pripísateľné štátu, iba v prípade, ak prispievajúce členské štáty môžu rozhodovať o použití týchto zdrojov. Tieto časti financovania si vyžadujú dodatočné overenia týkajúce sa štátnej pomoci, ak sú splnené aj všetky ostatné podmienky prítomnosti štátnej pomoci v súlade s článkom 107 ods. 1 ZFEÚ.

3.1.3. *Príspevok EŠIF do fondov EÚ, ktoré priamo alebo nepriamo riadi Únia*

V súlade s článkom 38 ods. 1 písm. a) NSU členské štáty môžu poskytnúť príspevky z programu EŠIF na finančné nástroje zriadené na úrovni Únie (priamo alebo nepriamo spravované Úniou). Tieto príspevky nebudú predstavovať štátne prostriedky a ich využitie nebude pripísateľné štátu, ak prispievajúci členský štát nestanoví žiadne podmienky, pokiaľ ide o využitie týchto prostriedkov z EŠIF, s výnimkou podmienky, že príspevky z EŠIF by sa mali investovať na území prispievajúceho členského štátu, uvedenej v operačnom programe(-och). Táto podmienka neznamena, že zdroje sú pripísateľné členskému štátu, pretože EŠIF sa pridelujú členským štátom v súlade s pravidlami Únie, v ktorých sa už stanovuje, na území ktorého členského štátu sa majú fondy investovať¹³.

Pokiaľ príspevky EŠIF splňajú uvedené podmienky, nepredstavujú štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Takéto príspevky preto nemusia byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci. Vzhľadom na to, že finančné nástroje na úrovni EÚ majú byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci, ako sa vysvetľuje v bode 3.1.2, znamená to, že v prípade zdrojov Únie, ako aj EŠIF, ktorými sa dopĺňajú, Komisia zabezpečuje súlad s pravidlami štátnej pomoci pri návrhu nástroja.

3.1.4. *Vlastné zdroje skupiny EIB*

Investovanie vlastných zdrojov skupiny EIB (EIB aj EIF) na vlastné riziko sa považuje podľa pravidiel štátnej pomoci za investovanie súkromnej povahy a nepredstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Znamená to tiež, že vlastné zdroje EIB/EIF investované *úplne* na vlastné riziko EIB/EIF sa nezohľadňujú v rámci výpočtu úrovne

¹³ V článku 70 NSU sa ustanovuje členským štátom povinnosť podporovať operácie v danej programovej oblasti. Na rozdelenie prostriedkov, ktoré sú k dispozícii, podľa členských štátov sa používa metodika, ktorá je uvedená v prílohe VII k NSU a stanovená vo vykonávacom rozhodnutí Komisie 2014/190/EÚ.

stropov *de minimis*, stropov vymedzujúcich notifikačnú povinnosť alebo v rámci výpočtu intenzity pomoci.

Ak však členské štáty poskytnú záruky alebo inú podporu skupine EIB, skupina EIB neinvestuje *úplne* na vlastné riziko. Investície skupiny EIB sa v takýchto prípadoch nemôžu považovať za investície súkromnej povahy na účely politiky štátnej pomoci. Okrem toho, keďže takáto záruka obsahuje štátne zdroje a je pripísateľná štátu, musí byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci.

Príklad:

Scenár a) EIB zriadi fond z vlastných prostriedkov bez akejkoľvek podpory (napr. záruk) zo zdrojov členských štátov alebo Únie. Zdroje EIB sa považujú za súkromné zdroje. Z tohto dôvodu sa neuplatňujú pravidlá štátnej pomoci.

Scenár b) EIB získa podporu z vnútroštátnych verejných zdrojov alebo EŠIF, napríklad záruku pokryť riziko EIB (alebo jeho časť) týkajúce sa nových pôžičiek. V takomto prípade sa investícia EIB nepovažuje za súkromnú na účely kontroly z hľadiska štátnej pomoci. Ak sú splnené aj ostatné podmienky štátnej pomoci, verejná záruka musí byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci (financuje sa zo štátnych zdrojov a je pripísateľná štátu).

3.1.5. Vlastné zdroje skupiny EIB pokryté zárukou EFSI (Európsky fond pre strategické investície)¹⁴

Podpora z EFSI sa nepovažuje za „štátne zdroje“, a teda nie je štátnou pomocou. Zdroje EFSI sú okrem toho mimo rozsahu pôsobnosti nariadenia o rozpočtových pravidlách. Požiadavka na súlad s pravidlami štátnej pomoci podľa článku 140 ods. 2 písm. c) nariadenia o rozpočtových pravidlách sa preto neuplatňuje. V prípade použitia vlastných zdrojov skupiny EIB, ktoré kryje záruka EFSI, sa teda nevyžaduje kontrola z hľadiska štátnej pomoci.

Projekty alebo investičné platformy, ktoré podporuje EFSI, sa môžu kombinovať s finančnou podporou (spolufinancovaním) z EŠIF alebo s vnútroštátnymi verejnými zdrojmi. V takýchto prípadoch sa na doplnujúce financovanie vzťahujú pravidlá štátnej pomoci, ako sa vysvetľuje v bode 3.1.1.

Existuje tiež samostatné usmernenie pre kombinovanie EŠIF s EFSI vrátane usmernenia o štátnej pomoci¹⁵.

Príklad:

EIB zriadi fond z vlastných zdrojov, ktoré sú podporené zárukou EFSI.

Zriadenie fondu a vykonávanie nezahŕňa „štátne zdroje“, a teda nie je predmetom kontroly z hľadiska štátnej pomoci.

Ak však fond získa ďalšie zdroje z EŠIF alebo z vnútroštátnych verejných zdrojov,

¹⁴ Nariadenie (EÚ) 2015/1017 o Európskom fonde pre strategické investície, Ú. v. EÚ L 169, 1.7.2015, s. 1 (ďalej len „nariadenie o EFSI“).

¹⁵ <https://www.fi-compass.eu/publication/ec-regulatory-guidance/new-guidelines-combining-european-structural-and-investment-funds>

podpora tejto časti sa pokladá za „štátne zdroje“. Ak sú splnené aj ostatné podmienky pojmu štátna pomoc, musí byť v súlade s pravidlami štátnej pomoci.

Je potrebné poznamenať, že zdroje skupiny EIB, ktoré sú podporené zárukou EFSI, nie sú investované na vlastné riziko.

V tomto prípade sa teda investícia skupiny EIB nemôže považovať za súkromnú investíciu v zmysle „vlastného príspevku“ skupiny EIB, ktorý nezahŕňa žiadnu verejnú podporu alebo príspevok súkromného investora, ako sa vyžaduje v pravidlách štátnej pomoci.

3.1.6. *Prehľad požadovaného posúdenia štátnej pomoci z hľadiska kritéria „štátnych zdrojov“ podľa typu zdrojov*

Typ zdrojov				
Zdroje EŠIF (v zdieľanom hospodárení)	Vnútroštátne verejné zdroje	Priamo/nepriamo riadené fondy Únie (napr. Horizont 2020, COSME ¹⁶ alebo EŠIF riadené priamo alebo nepriamo alebo bezpodmienečne prevedené EŠIF, pozri bod 3.1.3)	Vlastné zdroje skupiny EIB (bez krytia rizika alebo inej podpory z Únie alebo z vnútroštátnych verejných zdrojov)	Vlastné zdroje skupiny EIB kryté zárukou EFSI
Štátne zdroje: áno Potreba súladu s pravidlami štátnej pomoci ¹⁷	Štátne zdroje: áno Potreba súladu s pravidlami štátnej pomoci	Štátne zdroje: nie Súlad s pravidlami štátnej pomoci zabezpečuje Komisia na úrovni nástroja	Štátne zdroje: nie Žiadne požiadavky týkajúce sa štátnej pomoci	Štátne zdroje: nie Žiadne požiadavky týkajúce sa štátnej pomoci (pozri aj bod 3.1.5)
Ak sa kombinujú rôzne typy zdrojov, uplatňovanie pravidiel štátnej pomoci sa musí pre každú časť overiť samostatne.				

¹⁶ Nariadenie (EÚ) č. 1287/2013, Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 33. (COSME).

¹⁷ V prípade EPFRV a ENRF sa uplatňujú špecifické pravidlá štátnej pomoci.

3.2. „Podniky“ zapojené do finančných nástrojov¹⁸

V rámci pojmu pomoc podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ sa vyžaduje, aby sa podpora poskytla „podniku“. Súdny dvor ustáleno definuje „podniky“ ako subjekty vykonávajúce hospodársku činnosť bez ohľadu na ich právne postavenie a spôsob financovania¹⁹. „Hospodárska činnosť“ je činnosť pozostávajúca z ponúkajú tovarov a služieb na trhu²⁰.

Z uvedenej definície „podniku“ vyplýva, že:

- postavenie subjektu nie je rozhodujúce (napríklad subjekt, ktorý je súčasťou verejnej správy, môže byť podnikom),
- nie je rozhodujúce, či je subjekt zriadený na účely vytvárania zisku (aj neziskový subjekt môže ponúkať tovary a služby na trhu),
- klasifikácia subjektu ako podniku vždy súvisí s konkrétnou činnosťou (subjekt môže vykonávať hospodárske aj nehospodárske činnosti).

Prítomnosť štátnej pomoci sa musí overiť vo vzťahu ku všetkým aktérom, ktorí sú zapojení do finančného nástroja. V prípade všetkých aktérov sa preto overí, či sa považujú za „podnik“, pokiaľ prítomnosť štátnej pomoci nie je možné vylúčiť na základe iných požiadaviek článku 107 ods. 1 ZFEÚ.

Správcovia fondov a investori, ktorí sú zapojení do finančného nástroja, sa zvyčajne považujú za „podniky“, pretože vykonávajú hospodársku činnosť²¹. V prípade konečných prijímateľov môže byť situácia odlišná, najmä ak prijímatelia sú jednotlivci, ktorí nie sú zapojení do hospodárskej činnosti, alebo sú zapojení do činností, ktoré sa svojou povahou nepovažujú za hospodárske.

3.3. Výhoda²²

Ďalšou kumulatívnou požiadavkou na existenciu štátnej pomoci je, aby štátna pomoc znamenala výhodu. Výhodou v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ je každá hospodárska výhoda, ktorú by podnik nezískal za bežných trhových podmienok, teda bez zásahu štátu²³. Výhodu (a štátnu pomoc) možno vylúčiť, ak sú hospodárske transakcie, ktoré vykonávajú orgány verejnej moci, v súlade s bežnými trhovými podmienkami.

Nasledujúce prvky sú obzvlášť dôležité pri uplatňovaní kritéria súkromného subjektu v trhovom hospodárstve na finančné nástroje:

¹⁸ Ďalšie usmernenie k pojmu „podnik“ nájdete v oddiele 2 oznámenia Komisie o pojme štátna pomoc.

¹⁹ Spojené veci C-180/98 až C-184/98, s. I-6451, bod 74.

²⁰ Vec 118/85, s. 2599, bod 7.

²¹ Pokiaľ správca fondu fond iba spravuje, ale nespoluinvestuje, môže sa tento správca fondu považovať iba za „nositeľa“, a teda pojem „podnik“ podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ sa na neho nevzťahuje (pozri vec SA.37824; http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/254119/254119_1608806_109_2.pdf); pozri tiež rozhodnutie vo veci SA.36904, bod 71 b): http://ec.europa.eu/competition/state_aid/cases/256075/256075_1711610_153_2.pdf.

²² Ďalšie usmernenie k pojmu „výhoda“ nájdete v oddiele 4 oznámenia Komisie o pojme štátna pomoc.

²³ Vec C-39/94, s. I-3547, bod 60.

- a) **Spoluinvestori** nezískavajú žiadnu výhodu (a teda štátnu pomoc), ak sa investícia realizuje *pari passu* medzi verejnými a súkromnými investormi, alebo ak je verejná investícia v súlade s trhovými podmienkami, ktoré sa stanovujú na základe referenčného porovnávania alebo iných hodnotiacich metód.

Investícia sa považuje za *pari passu*, ak:²⁴

- ju realizujú za rovnakých podmienok verejní a súkromní investori (verejní a súkromní investori znášajú tie isté riziká, majú tie isté výhody, majú rovnakú úroveň podriadenosti v rovnakej triede rizika v prípade viacvrstvovej štruktúry financovania) a
- obe kategórie subjektov konajú súčasne (investícia verejného a súkromného investora sa realizuje rovnakou investičnou transakciou) a
- zásah súkromného investora má skutočný hospodársky význam (v Usmerneniach o štátnej pomoci na podporu rizikových finančných investícií²⁵ sa stanovuje minimum na 30 %).

Na základe bodu 35 Usmernení o štátnej pomoci na podporu rizikových finančných investícií pokiaľ sú podmienky investície (na úrovni investora aj finančného sprostredkovateľa) v súlade s kritériom súkromného subjektu v trhovom hospodárstve (testom súkromného investora v trhovom hospodárstve), nie je potrebné ďalej kontrolovať potenciálnu pomoc na úrovni konečného prijímateľa.

Ak finančné nástroje umožňujú súkromným spoluinvestorom finančne investovať do spoločnosti alebo skupiny spoločností za podmienok, ktoré sú výhodnejšie než pre verejných investorov investujúcich do tých istých spoločností, potom títo súkromní investori môžu byť zvýhodnení. Takáto výhoda môže mať rôzne formy, ako sú preferenčné výnosy (stimuly na zvýšenie výnosov – upside incentives) alebo menšie vystavenie riziku strát v prípade nedostatočnej výkonnosti predmetnej transakcie v porovnaní s verejnými investormi (ochrana pred znížením hodnoty – downside protection). Musí sa zaisťovať zlučiteľnosť takejto pomoci investorom.

V niektorých prípadoch (napr. záruky alebo absencia súkromných investorov) sa trhové podmienky nedajú určiť priamo prostredníctvom testu *pari passu*. To však nutne neznamená, že verejná transakcia nie je v súlade s trhovými podmienkami. V takýchto prípadoch sa však súlad s trhovými podmienkami môže posúdiť na základe referenčných kritérií alebo iných hodnotiacich metód (napr. stanovenie čistej súčasnej hodnoty investície na úrovni prijateľnej pre súkromný subjekt v trhovom hospodárstve). Ak sa zistí, že transakcia je v súlade s trhovými podmienkami, nie je štátnou pomocou²⁶.

- b) **Orgány vykonávajúce finančné nástroje/správcovia fondov/finanční sprostredkovatelia/fondy fondov** môžu tiež byť prijímateľmi štátnej pomoci, ak

²⁴ Ďalšie usmernenie k transakciám *pari passu* nájdete v oddiele 4.2.3.1 bode i) oznámenia Komisie o pojme štátna pomoc.

²⁵ Usmernenia o štátnej pomoci na podporu rizikových finančných investícií, Ú. v. EÚ C 19, 22.1.2014, s. 4.

²⁶ Ďalšie usmernenie k uplatňovaniu kritéria súkromného subjektu v trhovom hospodárstve nájdete v oddiele 4.2.3.2 a 4.2.3.4. oznámenia Komisie o pojme štátna pomoc.

odmena za služby alebo odmeny za vykonávanie finančného nástroja prekračujú trhové sadzby.

Existujú rôzne spôsoby ako stanoviť, či odmena pre orgány vykonávajúce finančné nástroje/správčov fondov je v súlade s trhovými sadzbami. Ak sa správca fondu zvolí napríklad pomocou súťažného, transparentného, nediskriminačného a nepodmieneného výberového konania, jeho odmena sa môže považovať za odmenu v súlade s trhovými sadzbami. Táto požiadavka platí pre všetky finančné nástroje, ktoré podliehajú pravidlám štátnej pomoci.²⁷

Ak sa neuskutoční súťažné, transparentné, nediskriminačné a nepodmienené výberové konanie, je trhovú zlučiteľnosť odmeny/náhrady možné preukázať iným spôsobom. V prípade odmien/náhrad, ktoré sú v súlade s pravidlami NSU, štandardné nástroje, ktoré sú opísané v časti 5, zabezpečujú, aby odmena bola zlučiteľná s trhom. V prípade odmien/náhrad, ktoré nie sú v súlade s pravidlami NSU alebo sú mimo rozsahu pôsobnosti štandardných nástrojov, by sa zlučiteľnosť s trhom mala posúdiť od prípadu k prípadu.

- c) **Úroveň konečných prijímateľov:** Celkový účel finančného nástroja je poskytnúť podporu konečným prijímateľom. Pre nástroj je preto charakteristické, že koneční prijímatelia môžu získať výhodu, ktorú by za bežných trhových podmienok nezískali.

Ak však pôžička alebo záruka spĺňa podmienky stanovené v oznámení o referenčných sadzbách²⁸ alebo v oddiele 3 oznámenia o zárukách²⁹, považuje sa za zlučiteľnú s trhom, a teda sa nepovažuje za štátnu pomoc konečným prijímateľom. Aj v prípade iných druhov podpory je možné preukázať, že sú zlučiteľné s trhom. Keďže však finančné nástroje politiky súdržnosti reagujú na zlyhania trhu, výhoda môže byť na úrovni konečných prijímateľov.

3.4. Narušenie hospodárskej súťaže a vplyv na obchod medzi členskými štátmi/pomoc *de minimis*

Štátna pomoc je prítomná iba v prípade, ak narúša hospodársku súťaž a ovplyvňuje obchodovanie medzi členskými štátmi.

Okrem toho podpora, ktorá je v súlade s uplatniteľným nariadením o pomoci *de minimis*, sa považuje za podporu, ktorá nespĺňa všetky kritériá podľa článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Takáto pomoc preto nepodlieha notifikačnej povinnosti pri štátnej pomoci. Pre obdobie financovania 2014 – 2020 je relevantné najmä nariadenie Komisie (EÚ) č. 1407/2013³⁰, v ktorom sa stanovuje strop *de minimis* pre jediný podnik vo výške 200 000 EUR počas obdobia 3 rokov. Okrem stropu sa musia splniť aj všetky ďalšie požiadavky uplatniteľného nariadenia o pomoci *de minimis*.

²⁷ Ďalšie usmernenie nájdete v oddiele 4.2.3.1 bode ii) oznámenia Komisie o pojme štátna pomoc.

²⁸ Oznámenie Komisie o revízii spôsobu stanovenia referenčných a diskontných sadzieb, Ú. v. EÚ C 14, 19.1.2008, s. 6 – 9.

²⁹ Oznámenie Komisie o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o ES na štátnu pomoc vo forme záruk, Ú. v. EÚ C 155, 20.6.2008, s. 10, zmenené korigendom k oznámeniu Komisie o uplatňovaní článkov 87 a 88 Zmluvy o ES na štátnu pomoc vo forme záruk, Ú. v. EÚ C 244, 25.9.2008, s. 32.

³⁰ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 1407/2013, Ú. v. EÚ L 352, 24.12.2013, s. 1 (ďalej len „nariadenie o pomoci *de minimis*“).

Hoci, ako už bolo uvedené, sú podľa nariadenia o EPFRV **primárne poľnohospodárske činnosti** vyňaté z pravidiel štátnej pomoci, činnosti, na ktoré sa nevzťahuje príloha uvedeného nariadenia a ktoré sú podporované finančnými nástrojmi EPFRV, musia byť v súlade so všeobecnými pravidlami štátnej pomoci. Podobne v prípade poľnohospodárskych činností, ktoré sú podporované finančnými nástrojmi nefinancovanými z EPFRV, platia pravidlá štátnej pomoci, t. j. strop *de minimis* pre poľnohospodárstvo (15 000 EUR pre jediný podnik v období 3 rokov), a musia sa dodržať aj iné pravidlá stanovené v nariadení Komisie (EÚ) č. 717/2014³¹.

V prípade produktov rybolovu a akvakultúry, ktoré sú zahrnuté v prílohe I k ZFEÚ, sa platby členských štátov, ktoré sú časťou spolufinancovania v rámci ENRF v súlade s nariadením o ENRF, v zásade nepovažujú za štátnu pomoc (porovnaj článok 8 ods. 2 nariadenia o ENRF). V prípade projektov alebo programov, ktoré sa netýkajú rybárstva (t. j. otázky integrovanej námornej politiky), platí režim štátnej pomoci.

Štátna pomoc, ktorá neprekročí určitý strop počas určitého časového obdobia, sa v zásade nepovažuje za pomoc, ktorá spĺňa všetky kritériá stanovené v článku 107 ods. 1 ZFEÚ. Je to takzvaná pomoc *de minimis*. Nariadenie Komisie (EÚ) č. 717/2014 [ktorým sa nahrádza nariadenie Komisie (ES) č. 875/2007] sa vzťahuje na pomoc, ktorá sa poskytne podnikom v sektore rybolovu a akvakultúry, s výnimkou prípadov, ktoré sú uvedené v článku 1 tohto nariadenia, a stanovuje sa v ňom strop vo výške 30 000 EUR na prijímateľa počas obdobia troch rokov (ďalej len „nariadenie o pomoci *de minimis* v sektore rybárstva“). Každý členský štát musí okrem toho pri udeľovaní pomoci podnikom, ktoré pôsobia v sektore rybolovu a akvakultúry, dodržiavať maximálnu kumulatívnu výšku stanovenú v prílohe k nariadeniu o pomoci *de minimis* v sektore rybárstva (takzvanú vnútroštátnu hornú hranicu). Okrem iných pravidiel, ktoré sú stanovené v nariadení Komisie o pomoci *de minimis* v sektore rybárstva, pomoc *de minimis*, ktorá sa poskytne všetkým podnikom v sektore rybolovu a akvakultúry počas trojročného obdobia, nesmie presiahnuť 2,5 % ročného obratu členského štátu v oblasti lovu, spracovania a akvakultúry.

Nariadenie o pomoci *de minimis* sa môže uplatniť na každého z aktérov, ktorí sú zapojení do finančného nástroja. Musia sa však splniť všetky podmienky nariadenia.

Mimoriadnu pozornosť treba venovať týmto bodom:

V súlade s pravidlami EŠIF, orgány, ktoré vykonávajú finančné nástroje, by na vykonávanie nemali dostávať žiadnu štátnu pomoc, ani pomoc *de minimis*, keďže by to nebolo v súlade s účelom cieľov EŠIF pre finančný nástroj, ktorým je nasmerovanie zdrojov na konečného prijímateľa³². Preto aj v prípade, že by orgány, ktoré vykonávajú finančné nástroje, mohli dosiahnuť súlad s pravidlami štátnej pomoci, treba poznamenať, že podpora týchto orgánov z EŠIF nie je zvyčajne v súlade s pravidlami EŠIF.

V prípade konečných prijímateľov treba venovať osobitnú pozornosť skutočnosti, či konečný prijímateľ patrí do skupiny spoločností. Strop *de minimis* platí pre „jediný podnik“. Pomoc sa preto môže udeliť iba do výšky spoločného trojročného stropu 200 000 EUR pre všetky spoločnosti skupiny, ktoré sa považujú za jediný podnik.

³¹ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 717/2014 z 27. júna 2014, Ú. v. EÚ L 190, 28.6.2014, s. 45 – 54.

³² Týmto nie je dotknutá skutočnosť, že vykonávací orgán môže získať podporu z EŠIF na iné účely, napr. pomoc na podporu vzdelávania pre pracovníkov.

Okrem toho členské štáty musia venovať osobitnú pozornosť skutočnosti, že na pomoc vo forme vlastného kapitálu, kvázi vlastného kapitálu a kapitálových injekcií sa nemôže vzťahovať nariadenie *o pomoci de minimis*, pokiaľ kapitál alebo celková výška verejných injekcií nepresiahne strop *de minimis* alebo ak nie sú splnené podmienky nariadenia *o pomoci de minimis* týkajúce sa prémie typu „bezpečný prístav“.

4. VÝNIMKY Z NOTIFIKAČNEJ POVINNOSTI

V prípade prítomnosti štátnej pomoci sa v článku 108 ods. 3 ZFEÚ stanovuje, že dotknutý členský štát musí vo všeobecnosti upovedomiť o štátnej pomoci. Rozšírením rozsahu pôsobnosti všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách³³ (ďalej len „GBER 2014“) sa však možnosti na vyhnutie sa postupu notifikácie štátnej pomoci výrazne zvýšili.

Pre finančné nástroje politiky súdržnosti sú obzvlášť dôležité tieto ustanovenia GBER 2014:

- článok 16 GBER 2014 (regionálna pomoc na rozvoj miest),
- článok 21 GBER 2014 (pomoc vo forme rizikového financovania),
- článok 22 GBER 2014 (pomoc pre začínajúce podniky),
- článok 39 GBER 2014 (investičná pomoc na projekty energetickej hospodárnosti budov),
- článok 52 GBER 2014 (pomoc na širokopásmové infraštruktúry).

Okrem uvedených piatich ustanovení GBER, prijímatelia pomoci na rôznych úrovniach finančných nástrojov môžu tiež profitovať z iných ustanovení GBER 2014. Ustanovenie týkajúce sa regionálnej investičnej pomoci v článku 14 GBER 2014 sa môže použiť na finančné nástroje v podporovaných oblastiach.

Útvary Komisie poskytli ďalšie usmernenie týkajúce sa výkladu GBER 2014 v praktickej príručke/dokumente s otázkami a odpoveďami³⁴.

Okrem toho existujú nariadenia o skupinových výnimkách pre jednotlivé sektory, napríklad nariadenie Komisie (EÚ) č. 702/2014 z 25. júna 2014, ktorým sa určité kategórie pomoci v odvetví poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a vo vidieckych oblastiach vyhlasujú za zlučiteľné s vnútorným trhom pri uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (tzv. ABER).

Aj pokiaľ ide o rybolov a akvakultúru, existuje nariadenie o výnimkách špecifických pre tento sektor; ide o nariadenie Komisie (EÚ) č. 1388/2014, ktoré je novým nariadením o skupinových výnimkách uplatniteľným na tento sektor (tzv. FIBER) a ktoré bolo prijaté 16. decembra 2014 a nadobudlo účinnosť 1. januára 2015.

5. ŠTANDARDNÉ NÁSTROJE

Komisia vypracovala štandardné podmienky pre určité typy finančných nástrojov. Štandardné podmienky zaisťujú súlad s pravidlami štátnej pomoci, a tým uľahčujú poskytovanie finančnej podpory Únie konečným prijímateľom. Členské štáty používajú štandardné nástroje dobrovoľne.

³³ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014, Ú. v. EÚ L 187, 26.6.2014.

³⁴ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/block.html

Komisia doteraz prijala päť rôznych „štandardných nástrojov“³⁵:

- **Úver s rozdelením rizika** na podporu MSP

„Štandardný nástroj úver s rozdelením rizika“ je navrhnutý ako nástroj bez štátnej pomoci, t. j. odmena bežná na trhu pre finančného sprostredkovateľa a úplné prenesenie finančnej výhody zo strany finančného sprostredkovateľa na konečných prijímateľov. Na financovanie, ktoré sa poskytne konečným prijímateľom, sa vzťahuje príslušné nariadenie o pomoci *de minimis*.

- **Obmedzená portfóliová záruka**

Obmedzená portfóliová záruka, ktorá poskytuje krytie rizika na nové, výkonné úvery pre MSP, je navrhnutá ako nástroj bez štátnej pomoci, t. j. v súlade s trhom na úrovni finančných sprostredkovateľov, ktorí riadia záručný fond, a finančných inštitúcií, ktoré si vytvárajú portfóliá nových úverov. Na pomoc, ktorá sa poskytne konečným prijímateľom, sa vzťahuje príslušné nariadenie o pomoci *de minimis*.

- **Úver na renováciu obytných budov na zvýšenie energetickej efektívnosti a na energie z obnoviteľných zdrojov v odvetví výstavby obytných budov**

Je navrhnutý ako nástroj bez štátnej pomoci, t. j. odmena bežná na trhu pre finančného sprostredkovateľa, úplné prenesenie finančnej výhody zo strany finančného sprostredkovateľa na konečných prijímateľov. Na financovanie, ktoré sa poskytne konečným prijímateľom, sa vzťahuje príslušné nariadenie o pomoci *de minimis*.

- **Fond na rozvoj miest**

Fond na rozvoj miest má formu pôžičkového fondu pre projekty na rozvoj miest v podporovaných oblastiach a je navrhnutý ako nástroj, na ktorý sa nevzťahuje notifikačná povinnosť pri štátnej pomoci na základe článku 16 GBER 2014.

- **Nástroj kapitálového spolufinancovania**

Nástroj spolufinancovania má formu kapitálového fondu pre MSP. Je navrhnutý ako nástroj, na ktorý sa nevzťahuje notifikačná povinnosť pri štátnej pomoci na základe článku 21 GBER 2014.

Ďalšie usmernenie k štandardným nástrojom sa nachádza na:

<https://www.fi-compass.eu/publication/event-material/presentation-financial-instruments-under-esif-standard-terms-and>.

6. PRÍPADY, V KTORÝCH SA VYŽADUJE NOTIFIKÁCIA ŠTÁTNEJ POMOCI

Ak finančný nástroj obsahuje poskytnutie štátnej pomoci, ktorá nespĺňa podmienky umožňujúce oslobodenie od notifikačnej povinnosti, dotknutý členský štát si musí splniť

³⁵ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 964/2014, Ú. v. EÚ L 271, 12.9.2014, s. 16.

notifikačnú povinnosť. Žiadna pomoc sa nemôže poskytnúť skôr, než Európska komisia prijme rozhodnutie, ktorým schváli štátnu pomoc.

Vnútroštátne orgány, ktoré potrebujú poradenstvo vo veci notifikácie štátnej pomoci, sa môžu obrátiť na svoje hlavné národné kontaktné miesto pre štátnu pomoc. Okrem toho Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre hospodársku súťaž (GR pre hospodársku súťaž) poskytuje členským štátom usmernenie v oblasti prípravy notifikácií štátnej pomoci. Ďalšie informácie sú tiež dostupné na webovom sídle GR pre hospodársku súťaž³⁶.